

Reiseoptegnelser fra Kirker og Kirkegaarde.

Af **H. J. Huitfeldt-Kaas'** efterladte Papirer.

Hosfølgende Rejsheetegnelser, som ere foretagne i Sommeren 1854 og at Indhold slutte sig til de i forrige Rækkes femte og sjette Bind optagne, ere af den afdøde Forfatter, Formanden for Samfundets norske Afdeling Rigsarkivar Huitfeldt Kaas, inden hans Død indsendte til Redaktionen, men har paa Grund af de mange tidligere indleverede Afhandlinger ikke før kunnet finde Optagelse.
Red.

I. Nordby Kirke paa Follo.

Den af Kirkeeieren, Premierlieutenant *Jørgen Brochmann* paa Kirkerud i Nordby Sogn opførte Kirke indviedes 1826. Den gamle maatte paa Grund af Skrøbelighed helt nedrives¹⁾. Den var, som den nye, en Langkirke af Træ. Af Inventariet fandtes en Del Træfigurer, angivelig Helgenbilleder, endnu i 1830-Aarene paa Gaarden Kirkerud. Kirken havde 2 Klokker, af hvilke den ene sagdes at være gammel og forsynet med Indskrift.

Paa Messingøbefadet staar: *Maria Rebecka Lemfordtes* Hr. Kriegs Raad *Zucharias Lemfordts* Hustrue²⁾ Anno 1684.

Altertavlen er en Kopi af Rubens', Christi Nedtagelse af Korset, skjænket til den nye Kirke af Capitain *D. H. Brochmann* paa Abildsø³⁾, der ogsaa har foræret de 2 Glaslysekroner i Kirken. Over Alteret og den nye Altertavle staar den tidligere benyttede, der ogsaa er et Maleri, forestillende Christus paa Korset mellem de to Røvere.

To Lysearme af Glas ved Prædikestolen vare forærede af Jomfru *Laurentia Helene Bierregaard*⁴⁾.

Paa Messehagelen af sort Fløiel med Sølvgaloner, foræret af Proprietair *Aslak Aschehoug*, stod A. A. 1826.

Paa Alterklædet af rødt Klæde med Guldgaloner, foræret af Secretair *Søren Roth Aschehoug*, stod: S. R. A. 1826.

¹⁾ Se om ham og Opførelsen af Nordby Kirke Pers. Tidsskr. 3. R. IV S. 110 ff. — 1707 havde den gamle Kirke ifølge „Kirkestolen“ i N. Rigsarchiv undergaaet en stor Reparation og faaet høit Taarn istedenfor den gamle forfaldne Støpel, der havde skadet baade Taget og selve Kirken. Se ogsaa N. Stiftelser III S. 237.

²⁾ Se Dansk Biogr. Lex. X S. 194. Hun havde ifølge „Kirkestolen“ ogsaa foræret et Alterklæde af rødt „Lacken Sars“ med Navn og Aarstal i et Hjerte af Sølvgaloner samt en fin Klosterlærreds Alterdug med brede Kniplinger. Jfr. Katalog ov. den Kulturhist Udstilling i Kristiania (Bygdø) 1901 S. 30.

³⁾ Se Personalhist. Tidsskr. 3 R. IV S. 108.

⁴⁾ Se dette Tidsskr. 3. R. II S. 226.

I Alterbogen staar med Lieutn. J. Brochmanns Haand: Givet af HEr *Rasmus Hviid*, Factor¹⁾, til Nordbye Kirke. Aar 1826.

I Psalmebogen med Giverens Haand: Givet til Nordbye Kirke af *Chr. Grøndahl*²⁾.

I Bibelen med Giverens Haand: Givet til Nordbye Kirke den 28de October 1826 af *C. Sørensen*³⁾.

Kalk og Disk, der angaves foræret af Sorenskriver *Altenborg* og Hustru⁴⁾, blev 1826 restaureret af hans Descendent *Per Altenborg* paa Nøsttvæt.

Kirken solgtes 1853 af den daværende Kirkeeier, Proprietair *Anton Andresen* paa Kirkerud, til Almuen, formentlig for 400 Spd.

Paa Nordby Kirkegaard.

Paa et gammelt Smedejerns Gravmonument: Ungkarl Torrer Tronsøn, f. 1672 † 1699.

Paa en Marmorligsten: Her | Under Hviler Støvet | Af | *Aslak Aschehaug*: | Fød 1751, Død 1833⁵⁾

(Paa en Blikplade, der har siddet paa Ligkisten men nu var op-hængt i Kirken, læstes: Herunder hviler | Støvet af Oldingen | *Aslak Aschehoug*⁶⁾; | fød | paa Gaarden Aschehoug i Nordby | Annex den 27 Mai 1751 og | død | paa Gaarden øvre Kind i Aas | Hovedsogn den 14de Februar 1833. | Fred med dit Støv, Dit Minde lever!!!)

Paa en Jernplade: Her hviler | Krigssecretair | *Søren Roth* | *Asche-*

¹⁾ Bogtrykker i Christiania, Udgiver af Morgenbladet.

²⁾ Christopher G., Bogtrykker i Christiania, se Halvorsens N. Forf.-Lex. II S. 435.

³⁾ Biskop Christian Sørensen, se Halvorsens N. Forf. Lex. V S. 646 ff. og dette Tidsskr. 3 R. IV S. 186

⁴⁾ Formentlig Henrik Dideriksen Altenborg, Sorenskriver i Heggen og Frøland 1684—1705, † 1712 som Auditeur. Hans Hustru, Mette Jensdatter Biering, var en Datter af Foged Jens Nielsen B. Kirkestolen meddeler derimod, at en ny Sølvkalk og Disk, af Vægt ungefehr 22 Lod, var foræret 1678 af Peder Aslaksen Nøstved og Hustru Ingeborg Svendsdatter. Jfr. Katalog ov. d. kulturhist. Udstill. i Kra. (Bygdø) 1901 S. 30.

⁵⁾ Stenen angaves at være kjøbt fra Vor Frelsers Kirkegaard i Christiania, da denne nedlagdes. Det er derfor sandsynligt, at Stenen paa den nedvendte Side bærer en anden, ældre Indskrift. Den nye er hugget af Sognets „Vaulundur“, Smeden Holm Arnesen Løftsrud, om hvem se dette Tidsskr. 3. R. IV S. 170 f.

⁶⁾ Han var Søn af Lensmand Halvor Baltzersen Aschehoug, Stamfader til den nulevende Slægt af dette Navn. Sønnerne 1) *Aslak A.* døbtes i Mai 1751 og confirmeredes 1767; 2) *Baltzer*, d. 1753, 23. Søndag efter Trinitatis, conf. 1768; 3) *Halvor*, d. 11 Febr. 1759, conf 1775; 4) *Søren*, d. 3 Marts 1762, confirm. 1777, 16 Aar gl. (kaldes da urigt. Halvor).

houg, | fød paa Gaarden | Aschehoug i Nordbye | Annex til Aas | den 28de Februar 1762, | død i Christiania | den 12te Juli | 1839.

Paa en lignende: Her hviler | Fru *Chirstine* | *Aschehoug*, | fød paa Gaarden | Dyster i Aas Sogn¹⁾ | den 23de Juni 1773, | død paa Gaarden | Aschehoug | den 18de Februar | 1838²⁾.

Paa Kirkegaarden vare allerede da begravne ovennævnte Lieutn. J. Brochmann († 1841) og Hustru, Elisabeth, f. Thorne, († 1846), men Jernplader ere først senere lagte over deres Grave saavel som paa Jomfru Catharina Dorothea Bierregaards Grav (se om hende dette Tidsskr. 3 R. II S. 227).

I Kirkekjæderen under den gamle Nordby Kirke vare bisatte Lieutn. J. Brochmanns 3 Sønner, Christen, Jens og Carl Adolf, der alle døde som Børn (se dette Tidsskr. 3. R. IV S. 172 og 261³⁾).

II. Aas Kirke paa Follo⁴⁾.

Kirken er en gammel Stenkirke, hvorom Architect E. Holtermann skal have udtalt til Sognepresten Provst Berner, at Choret syntes at være fra det 11. og Resten af Kirken fra det 12. Aarhundrede (!). Choret saaes at have havt hvælvet Loft, hvilket endda fandtes i Sacristiet. I Choret saaes i Muren en Niche, maaske til et Helgenalter. Høit oppe paa Kirkens østlige Væg saaes 2 udhugne Menneskehoveder, et paa hver Side af et derværende Vindue („de 2 Kjæmper, som havde bygget Kirken, og hvis Høide de betegnede“). Foran Alteret førte en Lem i Gulvet til en ganske lav Begravelseskjælder, indeholdende store

¹⁾ *Anders Dysters* Barn *Christine* døbtet 23 Juni 1771 ved Kroer Annex. (Aas Ministerialbog).

²⁾ Om disse Medlemmer af Familien *Aschehoug* se dette Tidsskr. 3 R. IV S. 178 ff.

³⁾ Forøvrigt havde alle de større Gaarde i Sognet fra gammel Tid sine „Grefter“ paa Sydsiden af Kirken, medens Husmænd og ringere Folk laa paa den nordre Side. Lieutn. Brochmann havde som Kirkeeier udvidet Kirkegaarden ved Kjøb af et større Stykke fra en af Nordbygaardene og af dette valgt et Hjørne til Familiegravsted, der var smukt beplantet og indhegnet. Hegnet og Plantningen er imidlertid senere borttaget af Kirkestyret, da man fandt det at optage for stor Plads, skjønt alt dette, der nu ved en senere Udvidelse af Kirkegaarden ikke længer ligger i et afsondret Hjørne, dog vistnok maatte betragtes som privat eiendom, idet Gaarden Kirkerud ellers havde sit eget „Grefte“ ved Siden af dette nye Stykke.

⁴⁾ Se om Kirken J. Wilses *Reise-Iagttagelser* II S. 17, N. Stiftelser III S. 236 Aarsberetn. f. 1856 fra Foren. t. norske Fortidsmindesmærkers Bevaring S. 6 og N. Nicolaysen, *Norske Fornlevn.* S. 38 f. 2. Udg. S. 30. Kirken blev nedreven i Aaret 1864.

og smaa Kister, da uden Inscription, hvilke efter Traditionen skulde indeholde den nedennævnte Sogneprest *Jørgen Harder* med Familie.

Inscriptioner i Kirken:

Paa Altertavlen, forestillende Nadveren, staar: Anno 1724.

Velsignet være Herrens hus, hans Ord og Sacramenter, Gid de maa blive Klare Lius, til Gud os alle henter,	For disse Midlers Salighed, Skal denne taale være af Kirchens Præst ¹⁾ og Menighed, oprettet til Guds ære.

Paa Prædikestolen: C. 5. | Hunc sugge | stum suis sumtibus | religiose ex | struendum et exor- | nandum curavit | Georgius | Har- | derus | pastor Aassensis | Anno 1684.

Paa Orgelet (omtalt af Wilse, l. c.): C. 7.

Paa Kirkens nordre Væg hang et stort Epitaphium med Portraiter af Sognepresten *Jørgen Harder* med Hustru, 4 Døtre og 4 som spæde afdøde Børn (vistnok Sønner)²⁾. Paa den udskaarne Træramme stod øverst Christus og paa Siderne Moses og Aaron. Oventil læstes: *Moriemur | resurgemus pudicabimur | dehinc | æternitas! | itaqve | o! homo mortalis | vive Domino, ut Domino | mortuus, æternum cum | Do- mino vivas!*

Nedentil læstes: *Monumentum | vivi reverendi atqve doctissimi Domini Gergii Harderi, | ecclesie Aassensis pastoris vigilantissimi, | nati in Amagria Batavorum 24 Septembr. Ao 1646. | denati 18 Aprilis 1686. | Nec non | uxoris pudicissimæ ac lectissimæ | Helenæ Jacobi filie, | natæ Christianiæ in Norvegiâ 3 Junij Ao 1649. | denatæ 4 Octobris 1439. | Itemque | prolis socii hujus tori svavissimæ | quos hâc in tabulâ spectandos affabrè junxit | artificii pictor continuâque manu, | hos spectaturos coelertis gaudia vitæ | jungat clementi voce Redemptor: Jo! | 1682.*

Under Billedet: Til skyldig æreminde, repareret av | Hr. Obrister *Ulrich Christian Heide*³⁾, for | Det 1ste smaalenske Regiment, en Datter | Søn av Defuncto: Den 24 Agusti Anno 1784.

Paa et oliemalet Billede, forestillende den tornekronede Frelser, der fremvises for Folket, og som hang over Indgangen til Sacristiet,

¹⁾ D. e Søren Hagerup (f. 1654 † 1735), Sogneprest her 1712—35. Det midlerste Parti af Altertavlen er endnu bevaret og findes nu paa Folkemusæet paa Bygdø. afbildet i H. Fetts „Norge i gammel Tid. I. Bilt-huggere i Christiania“ S. 23.

²⁾ Se herom ogsaa Aarsberetn. fra Foren. t. norske Fortidsmindesmærkers Bevar. 1876 S. 217 f. Han var Sogneprest her 1673—1686.

³⁾ Se om ham Dansk biogr. Lexikon VII S. 268.

stod: Ecce homo, ecce rex vester | Hand er Saargiort for vore | Syn-
der, og Knuset for vore | Misgierninger.

C. B. E. v. R.¹⁾ 1751.

Over Indgangen til Choret hang en Engel af Træ med Basun i den ene Haand og i den anden en Rolle, hvorpaa der stod: Staar op | i Døde | og Kom | mer for | Dommen. Paa Bagsiden: C. B. E. v. R.¹⁾ 1751.

Den middelalderlige Døbefont var af Sten med Hul til Bortledning af det benyttede Døbevand. Døbefadet var af Messing med „Munke-skrift“ om Randen og en Fremstilling af Adam og Eva i Bunden. Paa Væggen over Fonten et næsten udslidt Maleri, forestillende smaa Børn, der føres til Christus.

Paa Gitteret om Døbefonten læstes: Hold | Pagt og forbund | med din Gud, Tench | Paa din Daabes Løfte, | Elsk ham af Hie tet | Holdt, Hans Bud, dig | med sit Blod hand | Købte. | Vær Troe indtil Døde(n). Da | vil ieg give dig Lif- | sens Krone. | Apo. 2. 10.

Paa en Lysekrone af Messing: Anno 1636 den 28 Junius | gaf erlig oc gudfræctige | Kvinde *Muren Hansdaater* | Salige *Her Berns* Efterle | verske denne Lysekrone | efter salige *Her Berens Jac- | Kob-son*²⁾ og hindis Søn *Laris* | *Beransøns* dødelige Afga | ng tel Kierkens Beprydelse.

Paa Metalbaandet, hvori Lysekronen hang, fandtes en Plade, paa hvis ene Side stod et Vaaben, hvori en flyvende hvid Fugl i blaat Feldt, paa Hjelman en nøgen Fortuna, der svinger et hvidt Gevandt over Hovedet; nedenunder stod M. L. 16. Paa den anden Side et Vaaben, hvori en Fugl paa en Gren, paa Hjelman 2 Blomster (Roser?) paa Stilke. Feldtet blaat, det øvrige hvidt, nedenunder stod R. M. D. 80.

Paa en Plade paa den anden Lysekrones Baand: J. H. S. | M. H. | D.

Paa den indlukkede Herskabsstol (Pulpitur) lige over for Prædike-stolen stode 2 Vaabner, det første var Familien v. *Øtkens*, ganske som det beskrives i dansk Adelslex., det andet indeholdt i blaat Feldt 3 hvide (heraldiske) Lilier paa lange, sammenløbende Stilke med Blade: paa Hjelman 2 hvide Veselhorn, mellem hvilke Skjoldmærket gjen-taget. Stolen har altsaa vistnok tilhørt Generalmajor af Dragonerne *Johan Wilhelm v. Øtken*, der 1720 havde købt Rustad og Thorderud

¹⁾ Bogstaverne betegne Giverne. *Christian Behmann*, Sorenskriver paa Follo 1743—61, (da han afstod Embedet til sin Stif søn, Jens v. Rummelhof Bærøe), og Hustru *Else Vind v. Rummelhof*. Jfr. Katal. ov. d. kulturhist. Udst. i Kra. 1901 S. 29. Engelen er nu i Folkemuseets Saml.

²⁾ Ifølge B. Svendsen Sognepr. der 1624—39.

af Brigadier N. Sibbern og døde her 1730. Hans Frue hed *Margareta Uthermarck*.

Paa Gitteret om Skriftestolen i Sacristiet stod: Til Guds | Huusets Prydelse | givet af | *Voldemar Flitz*, | og | *Lucretia Mandal*. | Anno 1712. |

Paa et oliemalet Portrait i Sacristiet læstes: Mag^{str} *Woldemar Flitz*¹⁾ Proust udi øfre Borggesysels Proustie og Sogne Præst til Aas som døde d. 12 . . . . . Act. 20, v. 25: 26: 27: Og nu se ieg ved at i skulle icke mere see mit ansigt alle blant huilke ieg reyste, og Prædicke de guds Rige; Der fore Vidner ieg Paa denne Dag for eder, at ieg er ren af alles blod. thi ieg dulde inted for eder at ieg ey forkyndede alt guds Raad.

Det er billigt at man stiler,
mandens navn Paa dette Sted
som her neden under huiler,
at hans Minde blifuer ved;
Waldemar af herrens Præster
een der mente vel sin gud,
atten aar en Lære Mester
Lærte Aas sin Jesu Brud (Bud?)

femten Aar i ægte Sæde
var hand med sin hierte ven
Tuende smaa maa øyne væde
For han maatte vandre hen
Gid han Alder hafde været (voret?)
Lenger end som Femtiti aar
og ham ey saa snart forlovet (forloret?)
dog han nu for Lamet staar.

Ved Kirken var et grundmuret Begravelsescapel bygget under Tag med Sacristiet, men Kisterne vare allerede i 1838 udtagne og nedgravede paa Kirkegaarden, især paa Grund af den Molest, Ligene vare udsatte for af besøgende. Capellet var bygget af Brigadier *Nicolai Sibbern*, der med sin Hustru *Annichen Huus* (f. 1660 † 1714) og Søn *Eggert Christian Sibbern* (f. 1700 † s. A.) vare bisatte her. Pladerne fra de to sidstnævntes Kister ere senere fundne og Indskriftterne aftrykte i Efterretn. om Familien Sibbern ved H. J. Huitfeldt-Kaas S. 13 og 18. Ogsaa andre synes siden at have været indsatte i Capellet, da 2 Plader, der maatte hidrøre herfra, fandtes i Kirken. Paa den ene, der var af Messing, stod:

Dyd! og Død! | bekjendte Følge-Svenne hos Retlevende | Dyden fulgte | Højædle og Velbaarne | *Maria Sommerfeldt Nerenst*²⁾ | fra Ao 1726 | hos Forældrene | Velædle Cancelieraad *Nerenst*³⁾ og Frue *Christina Sommerfeldt* | og udi Ægteskab | med | Højædle og Velbaarne Hr. Obrist-Lieutenant *von Stülau*, | som | udi Aaret 1757 Oprettede sit Tab ved Hende, | moderlig for hans første Ægteskabs Frugter | Moder til 5 Børn | vinskabelig i det heele Huus, og venskabelig mod

¹⁾ Ifølge B. Svendsen var han Sogneprest her 1694—1712 og angives død 16 Septbr. 1712.

²⁾ Se dette Tidsskr. 4 R. IV. S. 109.

Skjønnende, | Indtil den 19de December 1783. | Dydige døe! — Vel
— De døe Dydige. | Dyden overlever Døden.

Ach Moder døde!!! Nej, Hvor blev du Christens Haab?
Det stiger højere end indskrænket Viid kan række;
Det lærer Sødhed af de hittre Urter trække
Ach Død! det er kuns Venners overiilet Raab.

Den Himmeltagne Siæl et Liv i Eje har
Seraphens lignende og Cherubens den praler
Blandt Myriaders Skok, Ophøyende sin Skaber
Kvidt fra de Byrder som den i Leerhytten bar.

Den stille øved Dyd vi savne dog i Dig
Din Ømhed Himmelen ej flere Sukke sender
For Os Vort Vel DU var udi Forsynets Hænder
Kort: Verden vide bør: DU døde mest fra Mig.

F. D. B.¹⁾

Desuden sees presset i Pladen et Vaaben, hvori 2 sammen-
slyngede Slanger med Hovederne mod øverste høire Skjoldhjørne;
øverst til venstre 3 Lilier (2.1.); nederst til høire en svømmende
Svane. Paa Hjelmens en harnisket Arm, bøiet mod venstre, holdende
et Sværd.

Paa en Blikplade, hvis øvrige Indskrift er ulæselig, saaes Navnet
*Mechlenborg født Grøgaard*²⁾.

Paa Aas Kirkegaard.

Paa en Jernplade: Herunder gjemmes | Støvet | af | velbaarne
og | velærværdige | Her Pastor | *C. F. Lange*³⁾ | Sognepræst til | Aas
Præstegæld | fød d. 30 September 1743 | i Christiansund | død d.
22 Marti 1822 | paa Aas Præstegaard. | I 56 Aar var Jesu | Religions
| Forkyndelse | hans vigtigste | Formaal. | Fred etc. | hans Minde være
| uforglemmelig. |

Paa en Marmorligsten: Her hviler | det forgiengelige | af | Prov-

¹⁾ D. e. Svigersønnen Tolder Friderich Ditlev Bay, se dette Tidsskr. 4 R. IV S. 111. Pladen findes nu i Folkemuseet og Indskriften er trykt i Katal. ov. den kulturhist. Udstill. Kra. 1901, S. 29 f.

²⁾ Maaske en Slægting af nedennævnte Provst H. Stoltenbergs anden Hustru C. T. Grøgaard.

³⁾ Ifølge Lengnick, Pers.hist. Bidr. vedk. Danm. og Norges Geistlighed I S. 29 blev „*Frederik Carl*“ Lange, Capellan i Norge, gift i Danm. 10. April 1780 m. *Christiane Lovise Lassen*. Se forøvrigt A. Erlandsen, Biogr. Efterretn. om Geistl. i Thronhjems Stift S. 470. Halvorsen, Norsk Forfatterlex. III. S. 438. Hans Dødsaar var 1823.

sten | Hr *Henrich Stoltenberg*¹⁾ | Sognepræst | til Aas Præstegield | Født d. 19 Jan. 1724 | Egteforenet 2 Gange | Fader for 10 Børn | Døde d. 7de August 1801. | Velsignet være | hans Minde.

Paa et Granitmonument: *Paul Gade*²⁾ | født 12: Mai 1774 | død 29: Decbr. 1851.

Paa et Granitmonument: Herunder hviler | *Billa Gade*²⁾ | fød *Samuelson*, | fød 1769, død 1849. | Fred etc.

Paa et Jernkors: Herun | der hvil | er Støvet | af | *Niels P. A. Cappel* | en | ³⁾ fød 1797, | død 29de | Juli 1853. | Fred etc

Paa et gammelt Jernmonument: *Aslak Pedersen Nøst* | *vet*⁴⁾ fød 26 Sept. 1661 | død 24 April 1699. — Paa samme Monument: Herunder viler | det Jordiske | af | *Anders* | *Aschehoug* | død p. G. Kind | 1827⁵⁾.

Paa en gammel Ligsten saaes 2 Skjolde, i første Bogstavet H 2 Gange (forenede i et Træk), i andet en Skraabjelke fra øverste høire Skjoldhjerne, belagt med 3 ubestemte, ovale Figurer.

III. Vestby Kirke.

En gammel, hvid Murkirke, 1885 nedreven⁶⁾, hvori fandtes et Døbefad med „Munkeskrift“. Messehaglen havde Aarstallet 1772.

Paa Altertavlen stod: Saa viiser Tavlen sig, Som, Herrens Navn til Ære, | Paa dette Altere Mand seer opsat at være | Af Vestbye Kirkes Præst⁷⁾ og Kiære Meenighed, | Som givet har der til, og villig Hielp beteed. | Det salige guds Ord her uforfalsket blive, | Med Sacramenterne! guds Aand dem naadig drive, | Som Fredens Bud frembær! vort Bethel aar for aar | Staae i velsignet Flor, til verden Ende faaar!

Paa Prædikestolen stod Anno 1725 og 2 Vaabener, 1. I gult

¹⁾ Se J. Müllers Beskr. ov. Jarlsbergs Provstie S. 138, Giessings Jubellærere III S. 216, Wilses Reise-Iagttagelser II S. 18—22. Hans 1. Hustru *Sara Marie Bode* † 9. Decbr. 1759; om den 2. *Christiane Theodora Grøgaard* se dette Tidsskr. 3 R. IV S. 263, hvor der skal læses: f. 22. 10., døbt 29. 10. 1765 i Skibthvet.

²⁾ Om dette Ægtepar, se dette Tidsskr. 3 R. IV S. 182.

³⁾ Se Familien v. Cappelen ved E. A. Thomle S. 17. Moderen, M. M. Wind, var gift 2. m. Joach. Fr. Kjelstrup, † 1846 som Sognepræst til Aas.

⁴⁾ Formentlig Sønneson af den Aslak Pedersen Nøstvet, der nævnes i Meddelelser fra d. norske Rigsarchiv II S. 398. Monumentet sagdes flyttet hid fra Nordby Kirkegaard. Nøstvet ligger nemlig i Nordby Sogn.

⁵⁾ Søn af den ovenfor S. 208 nævnte Aslak Pedersen Aschehoug, der formentlig var en Descendent af Aslak Pedersen Nøstvet.

⁶⁾ Se N. Nicolaysen, Norske Fornlevninger S. 37 f. (2. Udg. S. 28).

⁷⁾ Formentlig nedennævnte Paul Rødder. Altertavlen findes nu i Folke-museets Samlinger paa Bygdø, afbildet i H. Fetts „Norge i gammel Tid. I. Bilthuggere i Christiania“ S. 24.

Feldt et kjødfarvet Janushoved med brunt Haar. Paa Hjelmen 3 røde Roser paa grønne Stilke med Blade. 2. I blaat Feldt en Sparre af røde Mursten med hvide Fuger, omgivet af 3 sexoddede gule Stjerner. Paa Hjelmen en blaa Fugl (Teiste?)¹⁾.

Over Opgangen til Prædikestolen: Fredens Engle | her opgaar | guds Ords Sæd med Lyst | udsaar, | gud bered, Selv For dit | ord | Fromme Hiertters | Gode Jord!

Paa Væggen i Prædikestolen hang en Tavle, delt paa langs i 2 Dele, i den første et Christusbillede, i den anden disse Ord: See Ieg legger | Eder fore den vei | til Livet og den | vei til Døden. | Jer. 21 v. 8.

Over Sacristidøren stod: Indenfor din Synds Bedrifter | Du for Gud og Præsten Skrifter | Der paa dig afløsning gives | Saa din Siæl paa ny oplives.

I Opgangen til Choret laa en smukt udhuggen Ligsten med Evangelistbillederne i de fire Hjørner. Oventil Døden (et Skelet) med en Le, hvorved stod: See paa mig | oc tenck paa dig. tempus edax. I Randen af Stenen flere, næsten helt bortslidte Sententser. Stenens egentlige Indskrift lød: Her under hviler hederlig og velerd Mand Hr *Perer* (!) *Iensen* Sogneprest til Vest | by Menighed oc der til kaldet Ao 1652 den | 12 Martij som saligen i Herren hensof | Ao 16..²⁾ den . . . . . med sine hiertekiereste | Hustruer de hederlige æredyðige oc | gudelskende Matroner Maren Mortens | daatter som megit christeligen tog | Afskied fra Verden Ao 1663 den 1. Septbr. | oc Maren Lavritz Daatter som salig hen | sof i Fornøyelse med Gvd Ao 16.. den | . . . . . sampt deris kiere Børn. Gud | gifve dennem med alle tro | Christne en ærefuld Opstandelse.

Vestby Kirkegaard.

Paa en Jernplade: Herunder hviler | Major | *Henrik Iørgen Huitfeldt*, | født 1755, | død 1822³⁾.

Paa en Jernplade: Her hviler | Sognepræst | *Jens Glatved*⁴⁾ | fød d. 26de Januar 1792, | gift 29de November 1825 | med Jomfru Sophie Bay, | død paa Westbye | Præstegaard | den 27de Juni 1837.

¹⁾ Disse Vaabener benyttedes af *Paul Rødder*, Sogneprest her 1713—33, og Hustru Karen Teiste, se dette Tidsskr. 4 R. VI S. 109.

²⁾ Han døde 1699 og skal have været Jubellærer, da han 1649 blev Capellan til Aas. Hans Familienavn var Pharo. Jfr. Katal. ov. d. kulturhist. Udstil. i Kra. 1901. S. 28 f.

³⁾ Se Danm. Adels Aarhog 1887 (IV) S. 230 og dette Tidsskr. 3 R. IV S. 116, 179 f. Efterretn. om Fam. Sibbern S. 77 f.

⁴⁾ Se Erlandsen. Biogr. Efterretn. om Geistl. i Tromsø Stift S. 126 f.

Paa et Jernkors:

Thomas
Bodom¹⁾
49 Aar 1832.

Marthe Maria
Bodom¹⁾
74 Aar 1831.

IV. Soner Kirke,

en ældre Murkirke²⁾, senere nedreven. I Choret hang et Par bibelske Malerier. Den ene af Kirkens Vægge var dækket med Ligkisteskilder over Sognets Bønder. I Kirkens Forhal havde staaet en Blok, der var opsat 1724 men nu var borttagen. Den malede Tavle stod tilbage, hvorpaa en Opfordring til besøgende om at give „denne fattige Kirke“ milde Gaver.

Paa Altertavlen³⁾: Gloria in excelsis Deo. Derunder et Vaaben, delt efter Længden, i første Halvdel et hvidt Taarn i blaat, i anden Halvdel en brun Bjørn, siddende paa Bagbenene, i rødt Feldt; paa Hjelmen en lignende Bjørn. Over samme Bogstaverne: N. C. T.⁴⁾

Christus | er død for vore | Synders Skyld | og opstanden | for
vor Retfer | digheds Skyld | Rom. 4. | v. 23. |

Jeg veed | mig intet an | det til Salig | hed end Jesum Christum
alle | ne 1. Cor. 2. | v. 2.

I Indgangen til Choret hang en Engel af Træ med en Basun i den ene Haand, i den anden en Rolle, hvorpaa stod: Staar op I Døde ok | kommer for Dommen | indecaepites (?).

Paa den ene Lysekrone: Anders Bendsen | Johanne Laers Daffer (!)
syn huys vrov. Anno 1659. | 1685.

Paa den anden Lysekrone: Til Guds Ære og denne | (Kirkens Be-
prydelse?) | Hafuer *Lavritz Pedersen Randers* | Forvalter ved Baron |
von Mers(e)llis Gods i | Norge med sin Kiere | ste Johanne Søfrens-
datter Soelgaard gif | uet denne Lysekrone | Laurenti Dag Anno 1694.

Paa en Ligsten i Kirkegulvet: Anno 1680 hafuer Søfren Larsen
Solgaard Borger til Christiania med | hans dydericke Kierste Maren

¹⁾ Sogneprest her 1826—32, se Erlandsen, Biogr. Efterretn. om Geistl. i Thronhjems Stift S. 256.

²⁾ Se Wilses Reise-Iagttagelser II S. 26. Norske Stiftelser III S. 240.

³⁾ Den findes nu i Folkemuseets Samlinger paa Bygdø og er afbildet i H. Fettes „Norge i gammel Tid. I. Bilthuggere i Christiania“ S. 18.

⁴⁾ D. e. Niels Carstensen Tank † 1732 som Kjøbmand i Hølen, se B. Moe, Tidsskr. f. norsk Personalhist. I S. 433. Det samme Vaaben sees i Lübecks Domkirke paa et malet Epitaphium over en Person af Navnet Tank. Nils Tanks Hustrus Lig blev 1699 nedsat i Kirken. Tidligere vare 2 af hans Børn begravne sammesteds. 1712 forærede han Kirken en sort Fløiels Messehagel. (Ifølge „Kirkestolen“).

Jons | Daater¹⁾ ladet deñe Sten bekostet | Oc liger her vnder begrafuen hans | kierste Vermoder erlig dydefuld | oc meget gvdelskende Quinde Maren | Larsdatter som bode i Hølen oc døde Ano 1679 den 14 Octob. Gvd gifue | hinder med ale tro Christne en glæ | delig og ærefuld Opstandelse.

Derefter følger en Mængde Sententser.

Paa en stor Egetavle, ophængt paa Kirkevæggen læstes: Herunder hviler det salige Guds Barns Legeme. | som Iorden omfaunede. og Vinden venlig føiede. | men Vandet ikke sparede. hand nylig stoed paa Reisen. | men ligger nu dog ikke for Liggen. | thi for Iorden i Øie. fik hand Himlen i Eie. | Hands Nafn var aldt inskrevet i Himlen. | | da det blev udskrevet paa Iorden. | I Himlen kaldes hand. et udvalde Guds Barn. | Paa Iorden var hands Nafn. | *Otto Sørenssøn.* | føed udi Sæby i Iydland. Anno 1693. den. 12. Aprilis. | Hands Fader den agtbare og velfornemme Mand. | *Søren Nielssøn.* | Moderen den Dydziirede og gudelskende Matrone. | *Birgete Ottesdatter.* | og nu sidst. ved en hastig og extraordinair Bort | gang af Verden. maatte lukke sine Øine. ved Soen i Norge | Anno 1706 den 7 Iunii. | Hands Siæl til ævig Glæde i Himlen. hands Venner | til timmelig Sorg paa Iorden. da hand hafde | levet i denne Verden. 13. Aar. 55. Dage. | Hands Legeme skal vidst samles med Siælen. | og omsider indsamlis. i de ævige Boliger. Fremsat af Broderen. *Niels Sørenson.* 1707²⁾.

Paa Soner Kirkegaard.

Paa en Ligsten af Sandsten: De jordiske Levninger | af | *Madam Stine Børgesdatter Grøn* | som kom i Verden | den 14de October 1715 | Blev gift med | Hr Emich Spare 1755 | Enke efter ham 1786 fulgte ham efter til Evigheden | den 12 Novem. 1796.

Paa en Sandstens Ligsten³⁾:

Ingeborg Hansdr.

Meyer, f. 1706

† i Soen 1741

i sit 35te Aar.

Anne Andersdr.

Meyer, f. 1724

† i Soen 1752,

28 Aar gl.

Paa en Marmorligsten: *Magdalene Tho Tyrholm*, f. 27. Decbr. 1758 gift 13. Aug. 1779, † i Sohn 25. Octbr. 1783.

¹⁾ Jfr. dette Tidsskr. 2 R. V S. 174 og Katal. ov. d. kulturhist. Udst. i Kra. 1901 S. 28.

²⁾ Tavlen blev af Capitain C. M. Saxlund foræret til Rigsarchivet, der igjen har afstaaet den til Folkemuseet.

³⁾ De følgende Indskrifter paa denne Kirkeganrd ere af Mangel paa Tid kun tagne i Uddrag.

Paa en Jernplade: Skibscapitain *Frederik Anton Stoltenberg*¹⁾, f. 2. Oct. 1893 † 30. Aug. 1843.

Paa en Sandstensligsten, benyttet som Trappetrin ved Kirkedøren: Kjøbmand i Sogn Sr. *Cornelius Olsen*²⁾, f. sammesteds 15. Nov. 1720, † 9. Juli 1772 sammesteds 51 Aar 7 Maaneder og 24 Dage gl., gift med *Madame Larene Larsdr.*, f. sammesteds 14 Juni 1730 † sammesteds 8. Aug. 1760, 30 Aar 1 Maaned 25 Dage gl. Gifte i 11 Aar og 10 Maaneder.

V. Kongsvinger Kirke.

er en Trækirke, i Fløiet staaer Aarstallet 1695. Kirken sagdes tidligere at have staaet ved Elven, tæt ved Prestegaarden. Ved Siden af Kirken et muret Gravcapel, hvis Indgang (fra Kirken) er tilmuret. Blandt andre sagdes her begravet Commandanten paa Kongsvinger, (siden 1746) Oberst, Baron Mogens Holck († 18 Novbr. 1764)³⁾. Under Kirken en ligeledes tillukket Ligkjælder, hvori mange danske og norske Officierer angaves indsatte.

Paa Prædikestolen: Til Guds ære og denne Kirkes Prydelse haver Proviant Forvalteren Singr *Jens Sørrensen*⁴⁾ med sin Kiereste *Maria mar | greta SteinKuhl* denne Prædiche Stoel ladet Be | Koste og Foræret. Dend 28 Septembris | Anno 1704.

Paa Tavlen til Indsamling af Offerpenge er afbildet en liden Kirke med Omskrift: Opbygger Sions Forfaldende Mure.

I Kirken hænger et firdelt Vaaben, presset i Blik, 1 og 4 Feldt blankt, i 2. en halv Løve mod højre, i 3. to Tverbjelker.

I Kirken hænger et oliemalet Portrait af *Henning Ulrik Fuglberg*, fød i Fugelsø Sogn i Lolland 1717, Capellan til Lessø 1739, Feldtprest ved Generalmajor Brochelmans Dragonregiment 1743—44, Sogneprest til Lessø 1745, til Kongsvinger 1758. Død 4 Sept. 1764. Gift m. *Henrike Michelsen (Schumacher)* † 28 Mai 1762⁵⁾.

I Sacristiet hang flere Lyseschildter, hvoriblandt 2 friherrelige

¹⁾ Søn af Brede Plade Stoltenberg, Kjøbmand i Drøbak og Sønneson af Provst H. Stoltenberg, se ovenfor S. 243.

²⁾ Se B. Moes Tidsskr. f. norsk Personahist. I S. 239 f. og Wessels Stam-tavle V.

³⁾ Han var gift og havde 1749 en Søn og 1751 en Datter til Daaben i Kongsvinger Kirke.

⁴⁾ Han blev Proviantforvalter her 1685 efter *Johan Steinkuhl*, formentlig Svigerfaderen.

⁵⁾ Datter af Sognepresten til Asker Søfren Michelsen (Schumacher), se L. J. Vogt, Slægten Vogt i gamle Dage, S. 13 og 16 f.

Holck'ske¹⁾, 2 Ankerske med Bogstaverne P. B. A.²⁾, 2 med Bogstaverne A. C. A. med Krone over, 2 Rynningske (en Rydningsmand, fældende et Træ)³⁾, 1 Huitfeldtsk Vaaben⁴⁾, presset i Blik, med Sværdordenens Insignier.

Paa Kongsvinger Kirkegaard.

Paa et Jernkors: Herunder hviler Støvet af Kjøbmand | *Petter Fredrik Hindrum* | fød den 13de Januar 1804. død den 26de September 1840. Fred etc. etc.

Paa et Jernmonument: Her under | hviler | de jordiske | Levninger | af | Magazin | Forvalter | *Ove* | *Roald* | *Rynning*⁵⁾, | fød. d. 24. October | 1765 | og død | d. 26. Mai | 1823.

Paa et Jernmonument: *Jacob* | *Nielsen*⁶⁾, | Kiøbmand, Agent, Ridder | af | Dannebrog.

Kraftfuld Virksomhed og Fliid	Veldaadslyst og ædel Iid
Vandt ham Borgernavn og Hæder;	Gav ham Livets bedste Glæder;

fød | den 26de Marts 1768 | død | den 15de Decbr. 1822. .

Og naar Malmet smulre maa,	Hædrede og elskte staae
Skal hans Vandels lyse Mærker	I hans Krafts og Veldaads Værker.

Paa et Jernmonument: *Mathias Hagerup* | *Stabell*⁷⁾, | fød 26. Juni 1768, død 1. Februar 1824 | som Sorenskriver over | Soløer og Oudalen. | Hans Støv hviler i denne Grav. | Hans Minde lever i kierlig | Erindring hos Hustrue og Børn.

Paa et Granitmonument med Jerngitter: Oberst | *Peder* | *Bernhard* | *Anker*, | Commandant | over | Kongsvinger | Fæstning, | Ridder | af | Sværdordenen. | Født 16de Juli 1787, | Død 13de Juni 1849.

Paa et Jernmonument: Under denne Støtte hviler: *Magnus Christian Fritzner*; | Oberstlieutenant og Chef, | for | Rommerigske Corps,

¹⁾ Ovennævnte Oberst, Baron M. Holck.

²⁾ Nedennævnte Peder Bernhard Anker, Oberst og Commandant paa Kongsvinger, se de forskj. Ankerske Stamtavler af B. Moe, N. Lassen, C. J. Anker og D. Adels Aarbog.

³⁾ Nedennævnte Magazinforvalter O. R. Rynning.

⁴⁾ Nicolai Frederik Reichvein Huitfeldt, Oberst og Commandant paa Kongsvinger, R. S. O., f. 1758 † 1835. Han og hans Hustru Alette Dorothea Fuglberg, f. 1782 † 1854, en Sønneatier af ovennævnte Sognepr. H. U. Fuglberg, ere begravne paa Kongsvinger Kirkegaard. (Danm. Adels Aarb. 1887 S. 230).

⁵⁾ Se B. Moes Tidsskr. f. norsk Pers. Hist. II S. 386.

⁶⁾ Se B. Moe, Biogr. Efterretn. om Eidsvoldsrepr. og Storthingsmænd, S. 110. Dansk Biogr. Lex. XII S. 238).

⁷⁾ Broder af den hos B. Moe l. c. nævnte Generallieut. F. W. B. Stabell.

| Ridder af Sværdordenen. | Født den 10 Februar 1788, | Død den 21 Juni 1836. | Hans Enke¹⁾ og Børn, | satte dette Minde | over en dyrebar Ægtefælle | og en kjærlig Fader.

Paa en Jernplade: Her hviler | *Johan Georg Ræder*²⁾ Oberst-lieutenant, Ridder af Danebrog | Fød den 13de November 1759 | Død den 13de November 1808. | Beklaget af Foresatte, | Begrædt af Undergivne, | Der med hans Kone og 9 Børn | Velsigne hans Minde.

Paa en Jernplade: Her hviler | *Hartvig Fredrik Brodtkorb*³⁾, | Premier-Lieutenant | ved det første Trondhiemske | Infanterie-Regiment, | Fød den 24de Juni 1789 | Død den 18de Augusti 1809.

Paa et Granitmonument: Herunder | Distriktslæge | *Therkel Kleve Schulze*⁴⁾, | fød i Kragerø den 26 Martz 1791, | død paa Langeland ved Kongsvinger | den 4de November 1847. | Vi samles igjen.

Paa en Jernplade: Herunder hviler | *Marthe Erikzdatter Rustad*, | født den 23de September | 1763 | død den 20de Februar | 1839. Hun var virksom som | Faa. | Fred med hendes Støv!

Paa en Træramme: Herunder hviler det Jordiske af | Gaardbruger *Erich Torkildsen Rustad*, fød paa Gaarden nedre Rustad | i Wingers Præstegield den 29 Februar | 1784 og død den 1 April 1835. | Fred være med dit Støv.

VI. Strøms Kirke

i Odalen⁵⁾ var en gammel Korskirke af Træ, der mindede om Kongsvinger Kirke, og som faa Aar senere blev nedreven, efter at den nye Murkirke, der 1854 var under Arbeide, var færdig.

Paa Altertavlen stod: Denne Altertafle Er Bekaasted Af Kierchens Ejermand, Sougnepræsten til Strøms Menigheder, Ærverdige Hr *Anders Pedersson Haalter* ANNO Domini MDCCXXVIII⁶⁾.

Paa Prædikestolen om den øverste Kant: Salige ere de, som høre Guds Ord og bevare det. Under et Christusbillede: Naaden og Sandheden er Forraad.

De 2 gamle Malerier, der fandtes i Kirken, omtales og deres

¹⁾ Ulrika Storm Bremer, døbt i Frederiksstad 23 Janr. 1795, Datter af Auditeur Daniel B. og Magdalena Storm.

²⁾ Jfr. Halvorsens N. Forf.-Lexikon IV S. 645.

³⁾ Se Stamtavle over Familien Brodtkorb. Hamar 1904. S. 16, hvis Aarstal og Dato ikke stemme med Gravskriften.

⁴⁾ Se Halvorsens N. Forf.-Lex. V S. 189 og 186 f

⁵⁾ N. Stiftelser III S. 322.

⁶⁾ Han var Capellan fra 1716 hos Faderen Peder Jensen Holter, der var Sogneprest her 1686—1733, men døde før denne 1731. Han var gift med Anna Mortensdatter Leuch og Fader til den i dette Tidsskr. IV S. 123 omtalte Generalkrigscommissair Peder Holter.

Indskrifter ere meddelte i dette Tidsskrift 3. R. I S. 281—82, hvor ogsaa den ældste Klokkes Indskrift er aftrykt. Paa den yngre stod: Støbt af *Erich Schmidt* i Christiania 1798.

2 Par Lysekskildte fandtes, hvoraf det ene Par bar det *Coucheronske* Vaaben, men Farverne viste en gul Rose under en blaa Sparre i hvidt Feldt; over den kronede Hjelm en gul Rose. Løvverket rødt, blaat og grønt. Det andet Par Skildte viste paa sort Bund en hvid, manglebladet Rose paa en grøn Stilk med 2 grønne Blade. Paa Hjelmen en væbnet Arm, holdende i Rosens Stilk (uden Blade), Haanden hvilende paa Hjelmen¹⁾.

I Kirken hang ogsaa et oliemalet Portrait af Provst og Sogneprest *Johan Bentzon*²⁾, paa hvis Bagside stod: *P. Wichmann* pinxit 1743.

I Kirkekjældereren stod flere Ligkister, hvori Ligene sagdes at være ufortærede. Desuden fandtes en anden Kjælder, der var Presternes Begravelsessted, hvor Kisterne nedsattes i Jorden. Der var den daværende Sogneprest *Erik C. B. Rynnings Søn, Mentz R.* nedsat 1837, 16 Aar gl.³⁾.

VII. Ullerens Kirke,

Annex til foregaaende, en uanseelig Trækirke⁴⁾, der senere er nedreven og erstattet af en Murkirke.

Paa et gammelt Maleri, fremstillende Christi Opstandelse og Himmelfart, fandtes en temmelig medtagen Indskrift, hvoraf følgende kunde sees: Anno 1650 Den 1 May haffuer *Rasmus | Jensson* oc

¹⁾ Maaske en Variant af det Rosingske Vaaben og gjælder vel i saa Fald Oberstlieutenant *Ulrich Friderich Rosing*, der begravedes ved Strøm 21 Aug. 1764, 70 Aar gl.

²⁾ Sogneprest her 1748—80. (Se Lengnicks Stamtavle over Familien „Bentzen“). Han begravedes ved Strøm 5 Septbr. 1780, 63½ Aar gl. Hans Hustru, Margrete Blichfeld, begr. her 14 Juni 1766. Deres Børn ere døbte her: Bent 17 Dec. 1748. Hans 3 Sept. 1750, confirm. Oct. 1765. Adolph Carl 27 Oct. 1751. Johanna Christence 6 Nov. 1752, begr. 18 Janr. 1755. Jacob 3 Aug. 1754. Hans Henrik 26 Sept. 1755, conf. 1770. Karen 10 Mai 1758, conf. 1772. Peder Holter 15 Aug. 1759, begr. 28 Janr. 1760. Paul Vogt 25 Marts 1761. Johanne Cecilie 13 Sept. 1763. Anne Margrete 22 Apr. 1766, gift 25 Juni 1794 m. Lensmand Henrik Heyer p. Semb, begr. 18 Juli 1800, 59 Aar gl. Desuden er Moderen introduceret 2 Marts 1757, formentl. eft. et dødfødt Barn, eller den i 1774 confirm. Christen B., der i saa Fald maa være glemt at indføres i Ministerialbogen. Sønnen Bent blev i Decbr. 1780 indsat til resid. Capellan her, efter at have været personel Capell. hos Faderen siden 1774. Han begravedes 5 Juli 1787.

³⁾ Se B. Moes Tidsskr. f. norsk Personalhist. II. S. 389.

⁴⁾ Opført 1728. Se Norske Stiftelser III S. 322.

„Ebe (?) *Nielsson Bill* (?) (*Vitt?*) foræret | . . . . giffuet oc foræret denne Taffle till | Vllern Kiercken til Beprydelse. oc | dennem till Ihukommelse. Syr. 6. Gud | ende oc vende Alt | . . . . . gledelig og sallig ende.

Paa et gammelt Maleri, forestillende Evas Fremtræden for Adam og et Par Ægtefolks Forening: Denne Lidle Taffle Er Bekaastet | Aff Erlig oc Forstandige Mand *olle hans | søn Vllern* Bonde Lensmand i Oudalen | samt hans erlige quinde *elline christens | Daatter*: Dog hans Salig Fader hans Vlern¹⁾ | haffuer Loffuet den til Kierken. | Ecteskab statt Er ærligt hos Alle oc den æcte | Seng Ubesmittet heb. 13 Cap. | Huad Gud haffuer tilsammenføiet, skulle Men- | neskene ikke adskille. Anno 1679. | Voxer og formerer eder og opfylder Jorden. | Det er ikke godt at Mennesket er alene.

I Choret en Trætavle med malede Billeder med disse Under- skrifter: Jesus .eder Paaskelam med sine Disciple. Matth. XXVI. Jesus Guds Søn. Jesus den gode Hyrde.

Præsterne Anders og Peder Pedersen.

Et lidet Supplement til Lampes Præstehistorie.

Af **A. W. Rasch**.

I Søndhordlands ældste civile Skifteprotokol, der omfatter Aarene 1668—1673, beroende i Bergens Stiftsarkiv, findes fol. 85 b et Skifte, der giver et Supplement til Lampes Præstehistorie, idet der heri nævnes tvende Præster, der tidligere ikke har været kjendt, hvoraf dog den ene vedkommer Skaane. Vi skal derfor her gjengive Ordlyden af Skiftets Begyndelse:

Pouell Troelsen Sorenschiffuer offuer Sundhord Lehn. Haldur Eschelund och Aron Hettlesetter Loug Rettens Mend i Føens schibb: Gjør witterligt att Anno 1669 den 24 Aprill ware wj forsamlede paa Kyuigen i Storøens Sogen, Tillige med Ko: Ma: Fouget, Erlig och wellfornemme Mand Nielß Resen, som paa Højestbem^{tt} Hans Ko: Ma: och de frauerende Arffuingers Wegne haffuer berammet att holde Arffue schiffte effter den Sal: udj Herren Hensoffuede Dannequinde Anne Anders datter Kyuig som itt Maanit for Juell Sidst forleden ved

---

¹⁾ Maaske Opsidderen paa Ulleren 1664 Hans Nilssøn, 69 Aar gl.